

ULUSAL GASTRONOMİ VE TÜRK MUTFAĞI

null

(Tarihçe, Hammadde, Ritüeller, Özgün Yemekler ve Reçeteler)

Editörler

Prof. Dr. Mehmet SARIŞIK

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ÖZBAY

**DETAY
YAYINCILIK**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

Birinci Bölüm TÜRK MUTFAĞININ GELİŞİM SÜRECİNE GENEL BAKIŞ Çiğdem SABBAG / Erhan BOĞAN

GİRİŞ	3
1.1. TÜRK MUTFAK TARİHİ	4
1.1.1. Orta Asya Dönemi	4
1.1.2. Anadolu'ya Yerleşen Topluluklar	5
1.1.3. Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi (1077-1307)	7
1.1.4. Osmanlı Dönemi (1299-1922)	9
1.1.5. Cumhuriyet Dönemi ve Günümüz Türk Mutfağı	10
1.2. TÜRK MUTFAĞIN GELENEKSEL YEMEKLERİ	12
1.2.1. Çorbalar	12
1.2.2. Et ile Yapılanlar Yemekler	13
1.2.3. Sebze Yemekleri	15
1.2.4. Tahıllardan Yapılan Yiyecekler	15
1.2.5. Yağlar	20
1.2.6. Süt ve Süt Ürünleri	21
1.2.7. Salatalar ve Mezeler	23
1.2.8. İçecekler	23
1.2.9. Tatlılar	30
1.3. TÜRK MUTFAĞINDA MEVSİMLİK GIDA HAZIRLAMA KÜLTÜRÜ	35
1.3.1. Kurutulmuş Sebze, Et ve Süt Ürünleri	36
1.3.2. Gıdaların İşlenmesi	36
1.3.3. Tahıl Ürünleri	39
1.3.4. Şireler	40
1.3.5. Turşular	41
1.4. TÜRK MUTFAĞINDA PİŞİRME YÖNTEMLERİ	42
1.5. TÜRK ALIŞKANLIKLARI AÇISINDAN ÖĞÜNLER	43
1.6. MUTFAK DÜZENİ, SOFRA ADABI VE KULLANILAN ARAÇ GEREÇLER	43
1.6.1. Mutfak Düzeni ve Örgütlemesi	43
1.6.2. Sofra Adabı	44
1.6.3. Mutfakta Kullanılan Araçlar	45

1.7. TÜRK MUTFAĞININ EVLERDEKİ KONUMU VE ÖNEMİ	46
1.8. TÜRK KÜLTÜRÜNDE YEMEKLİ RİTÜELLER	47
1.8.1. Geçiş Dönemi Ritüelleri.....	47
1.8.2. Dini Bayram Ritüelleri.....	51
1.8.3. Mevsimler İle İlgili Ritüeller	52
1.9. BÖLGELERİN MUTFAK ÖZELLİKLERİ.....	53
1.9.1. Akdeniz Bölgesi Mutfağı.....	54
1.9.2. Doğu Anadolu Bölgesi Mutfağı.....	55
1.9.3. Ege bölgesi Mutfağı.....	55
1.9.4. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Mutfağı.....	56
1.9.5. İç Anadolu Bölgesi Mutfağı	57
1.9.6. Karadeniz Bölgesi Mutfağı	58
1.9.7. Marmara Bölgesi Mutfağı.....	59
BÖLÜM KAYNAKÇASI	60

İkinci Bölüm
AKDENİZ BÖLGESİ MUTFAĞI
Ömer SARAÇ / Orhan BATMAN

GİRİŞ	81
2.1. ADANA	82
2.2. ANTALYA.....	89
2.3. BURDUR.....	94
2.4. HATAY.....	98
2.5. ISPARTA.....	107
2.6. KAHRAMANMARAŞ.....	112
2.7. MERSİN.....	117
2.8. OSMANİYE.....	123
2.9. AKDENİZ BÖLGESİ GASTRONOMİ SÖZLÜĞÜ	127
BÖLÜM KAYNAKÇASI	132

Üçüncü Bölüm
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ MUTFAĞI
 Emrah KESKİN / Mehmet ÇONTU

GİRİŞ.....	143
3.1. AÇRI.....	145
3.2. ARDAHAN.....	149
3.3. BİNGÖL.....	154
3.4. BİTLİS.....	158
3.5. ELAZIĞ.....	164
3.6. ERZİNCAN.....	171
3.7. ERZURUM.....	175
3.8. HAKKÂRİ.....	181
3.9. İÇDIR.....	186
3.10. KARS.....	192
3.11. MALATYA.....	198
3.12. MUŞ.....	204
3.13. TUNCELİ.....	208
3.14. VAN.....	213
3.15. DOĞU ANADOLU BÖLGESİ GASTRONOMİ SÖZLÜĞÜ.....	219
BÖLÜM KAYNAKÇASI.....	237

Dördüncü Bölüm
EGE BÖLGESİ MUTFAĞI
 Ahmet Selçuk GÜRKAN / Şevki ULAMA

GİRİŞ.....	259
4.1. AFYONKARAHİSAR.....	260
4.2. AYDIN.....	265
4.3. DENİZLİ.....	268
4.4. İZMİR.....	271
4.5. KÜTAHYA.....	276
4.6. MANİSA.....	279
4.7. MUĞLA.....	281
4.8. UŞAK.....	285
4.9. EGE BÖLGESİ GASTRONOMİ SÖZLÜĞÜ.....	288
BÖLÜM KAYNAKÇASI.....	294

Beşinci Bölüm
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ MUTFAĞI
Gülçin ÖZBAY

GİRİŞ.....	299
5.1. ADIYAMAN.....	301
5.2. BATMAN.....	307
5.3. DİYARBAKIR.....	311
5.4. GAZİANTEP.....	316
5.5. KİLİS.....	326
5.6. MARDİN.....	331
5.7. SİİRT.....	339
5.8. ŞANLIURFA.....	345
5.9. ŞIRNAK.....	354
5.10. GÜNEYDOĞU ANADOLU GASTRONOMİ SÖZLÜÇÜ.....	359
BÖLÜM KAYNAKÇASI.....	361

Altıncı Bölüm
İÇ ANADOLU BÖLGESİ MUTFAĞI
Yusuf İslam YURDAY / Said KINGİR

GİRİŞ.....	373
6.1. AKSARAY.....	374
6.2. ANKARA.....	379
6.3. ÇANKIRI.....	384
6.4. ESKİŞEHİR.....	389
6.5. KARAMAN.....	393
6.6. KAYSERİ.....	397
6.7. KIRIKKALE.....	404
6.8. KIRŞEHİR.....	408
6.9. KONYA.....	411
6.10. NEVŞEHİR.....	418
6.11. NIĞDE.....	423
6.12. SİVAS.....	426
6.13. YOZGAT.....	432
6.14. İÇ ANADOLU GASTRONOMİ SÖZLÜÇÜ.....	436
BÖLÜM KAYNAKÇASI.....	439

Yedinci Bölüm
KARADENİZ BÖLGESİ MUTFAĞI
Merve IŞKIN / Mehmet SARIŞIK

GİRİŞ	451
7.1. AMASYA.....	453
7.2. ARTVİN	457
7.3. BARTIN.....	462
7.4. BAYBURT	468
7.5. BOLU	471
7.6. ÇORUM.....	477
7.7. DÜZCE.....	482
7.8. GİRESUN.....	486
7.9. GÜMÜŞHANE.....	492
7.10. KARABÜK.....	498
7.11. KASTAMONU.....	502
7.12. ORDU	506
7.13. RİZE	510
7.14. SAMSUN.....	514
7.15. SİNOP	519
7.16. TOKAT	523
7.17. TRABZON.....	527
7.18. ZONGULDAK.....	532
7.19. KARADENİZ BÖLGESİ GASTRONOMİ SÖZLÜÇÜ	537
BÖLÜM KAYNAKÇASI.....	541

Sekizinci Bölüm
MARMARA BÖLGESİ MUTFAĞI
Hatice GÜÇLÜ NERGİZ

GİRİŞ	555
8.1. BALIKESİR	556
8.2. BİLECİK	563
8.3. BURSA	570
8.4. ÇANAKKALE	580
8.5. EDİRNE	587
8.6. İSTANBUL	592
8.7. KIRKLARELİ	599
8.8. KOCAELİ	606
8.9. SAKARYA	611
8.10. TEKİRDAĞ	618
8.11. YALOVA	625
8.12. MARMARA BÖLGESİ GASTRONOMİ SÖZLÜĞÜ	630
BÖLÜM KAYNAKÇASI	633